

תוכן עניינים

שער א': כללי	1
פרק א': מבוא	1
פרק ב': התנאים לקיומה של הגנה עצמית - מבט על	7
פרק ג': פסק-הדין המנחה - ע"פ 4191/05 ארנולד נ' מדינת ישראל	11
שער ב': התנאים הדרושים - לביסוס הסייג בדבר "הגנה עצמית"	
- נטל ההוכחה - החריגים	53
פרק א': מבוא	53
פרק ב': נטל ההוכחה	55
1. כללי	55
2. חובת בית-המשפט לדון בסייג מצב בו קיומו עולה מהתשתית העובדתית	55
3. אירוע הניתן לחלוקה בשלבים	56
4. שילוב סייג ההגנה העצמית עם סייג ה"טעות במצב דברים" - הגנה עצמית מדומה	56
פרק ג': ההגנה העצמית - תנאי התקיפה שלא כדין ותנאי הסכנה	59
1. כללי	59
2. באירוע הנדון לא היתה תקיפה שלא כדין, ואף לא היה דבר מה הקרוב לתקיפה כאמור	59
3. האבחנה בין "התגוננות בדרך הגנה" לבין "התגוננות בדרך לחימה"	60
4. חובת הנסיגה	62
5. חובת הנסיגה של אדם מביתו	63
6. המערער דקר את המנוח בשלב בו השניים היו למעשה "בהפרדת כוחות" וכשהיתה לו אפשרות לסגת מהמקום	67
7. לא היתה סכנה מיידית ומוחשית ולכן אין להלום את טענת ההגנה העצמית	68
8. לא נשקפה סכנה מוחשית לחיי המערער	69
9. המבקש לא היה נתון, באותה העת, בסכנה מוחשית לפגיעה בחייו; הושטת ידו של המבקש לעבר פניו של המתלונן, אגב אחיזת הסכין, לא היתה נחוצה, או דרושה באופן מידי, בכדי להדוף תקיפה כלפי המבקש	69
10. הנפת כוס ואף פנים נזעמות באופן מאיים, אינם יכולים לבסס סיכון מוחשי	70
11. המערער פתח באש בכוונה לפגוע, מבלי שנשקפה סכנה מיידית לחייו, ובעת שעמדה בפניו האפשרות לסגת מן המקום	70

12. מעשה אלימות שבוצע במהלך התרחשות אירוע טרור כמעשה של הגנה עצמית.....	71
13. חש סכנה לחייו בעת שהמנוחה נטלה את הסכין מהשולחן שחצץ ביניהם והתקרבה אליו בכוונה לפגוע בו.....	71
14. לא רק שהמשיב אינו טוען להגנה עצמית אלא שנוספות המקרה אינן מצביעות על סכנה שנשקפה למי מהנמצאים במקום.....	72
15. לא מדובר היה בתקיפה משמעותית ובמכות חזקות ומסכנות חיים.....	73
16. תגובת הנאשם כלפי הסכנה הפוטנציאלית שנבעה מהתנהגות המנוח לא הצריכה בהכרח את התגובה האלימה היוצאת דופן של הנאשם.....	74
17. גרסת הנאשם כי פעל מתוך הגנה עצמית, כיוון שחייו היו בסכנה... 74	
18. לא ניתן לראות בפעולה הגנה עצמית, המצדיקה פגיעה בתוקף להסרת הסיכון.....	75
פרק ד': תנאי המיידיות.....	77
פרק ה': שהאדם לא נכנס למצב בהתנהגות פסולה.....	83
1. כללי.....	83
2. תפנית בלתי-צפויה במהלך התרחשות אלימה.....	87
3. גם אם נניח כי מדובר בהתנהגות פסולה של המערער, לא מתקיימים שני התנאים הנוספים במבחן המשולש לסיפא לסעיף 34 לחוק העונשין... 90	
4. הוכח מעל לספק סביר, כי הנאשם הוא שתקף את המנוח באמצעות הסכין, בעוד שהמנוח, לכל היותר, הניף כפכף לעברו.....	90
פרק ו': תנאי הנחיצות.....	93
1. כללי.....	93
2. "חריגה מן הסביר" - סעיף 34טז לחוק.....	93
3. חריגה מועטה מתחום הסבירות לעניין עבירת הרצח.....	97
פרק ז': תנאי הפרופורציה.....	101
1. כללי.....	101
2. גם לשיטתו-גרסתו של המערער, הוא השתלט על המנוח כבר בתחילת האירוע ונטל מידו את הסכין כך שכבר לא היה בסכנה. לכך יש להוסיף כי המערער דקר את המנוח 14-15 פעמים, כולל דקירות חודרות עמוקות בראשו ובחזהו, בעוד שהמנוח ישוב על גדר האבן, כך שעל-פניו לא התמלא גם תנאי הפרופורציה.....	101
3. האם היה הנאשם בסכנת חיים או שסבר בטעות כי הוא בסכנה כזו, כך שעומדת לו טענת "הגנה עצמית"?.....	102
4. הנפת בול העץ בחוזקה על ראשו של המנוח חרגה מהפרופורציה הנדרשת, כאשר הנזק הצפוי מחבטה באמצעות בול עץ בראשו של אדם אינו משתווה לנזק שהיה צפוי לנאשם אילו הותקף על-ידי המנוח.....	102
5. התנהלותו של המערער בנוספות העניין, לא חרגה מן הסביר למניעת הפגיעה - יסוד הפרופורציה.....	103

שער ג': הגנה עצמית - תמצית ההלכה הפסוקה	105
פרק א': פסיקת בית-המשפט העליון	105
1. הגנה עצמית מדומה	105
2. האם פגיעת המערער שהובילה למותו של המנוח היתה תאונה בלתי-נמנעת או פגיעה מכוונת?	106
3. הסייג לסייג, לפיו "אין אדם פועל תוך הגנה עצמית מקום שהביא בהתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים"	107
4. האם מעשה הדקירה - והדגש הוא על הדקירה בירך - "היה דרוש", בנסיבות העניין, לסיכול הנסיון לפגוע במערער בסכין?	108
5. סייג "ההגנה העצמית" איננו עומד למערערים - אי-התקיימות תנאי הנחיצות	108
6. העורר לא הרים את הנטל הנדרש כדי להחיל כבר בשלב זה את הסייג לאחריות פלילית הנוגע ל"הגנה עצמית מדומה"	109
7. התקיימותם של הסייגים "הגנה עצמית" ו"הגנת בית מגורים ובית עסק"	110
8. רצח בוטה, מתועב וחסר עכבות אשר במסגרתו מימש המערער, הלכה למעשה, את איומיו	111
9. המערער עומד על שתי טענותיו העיקריות שהובאו בפני בית-המשפט המחוזי, לפיהן המעשים בגינם הועמד לדין נעשו תוך הגנה עצמית ובהיעדר יסוד הכוונה הנדרש להרשעה בעבירת הרצח	112
10. מעשה הדקירה שביצע מלמד באופן ברור על כך שצפה את התוצאה הקטלנית, ורצה שתתממש	112
11. ירה למוות באדם אשר נכנס לחצר ביתו על-מנת לגבות חוב כספי	113
12. הסייג של טעות במצב דברים קבוע	113
13. פטור מאחריות פלילית	114
14. אם אמנם הונף מנעול ההגנה, האם יש בכך כדי להקים לניר את סייג ההגנה העצמית?	115
15. הנאשם הורשע ברצח בכוונה תחילה של בן זוגה לשעבר של בת דודתו	116
16. המערער דקר את המנוח בשלב בו השניים היו למעשה "בהפרדת כוחות" וכשהיתה לו אפשרות לסגת מהמקום	116
17. קטטה, שהחלה באופן מילולי, ובהמשך גלשה לאלימות פיזית. בשלב כלשהו במהלכה, שלף המערער את סכינו, ודקר את המנוח ארבע דקירות בפלג גופו העליון	117
18. שחרור העוררים למעצר בית בתנאים מגבילים	118

19.	המערער היה מודע היטב לכל פרט מהפרטים המרכיבים את עבירת ההריגה וביצע את המעשה הנפשע בהיותו מודע להתנהגותו ולתוצאותיה הקשות.....	118.
20.	סעיף 34 לז'ד לחוק העונשין שולל את הסייגים של "היעדר שליטה", "צורך" ו"כורח" מקום בו הנאשם הכניס עצמו למצב.....	119.
21.	צדקו הערכאות הקודמות בדחותן את טענותיו של המבקש בדבר קיומם של סייגים שונים לאחריותו הפלילית.....	119.
22.	לא היתה סכנה מיידית ומוחשית ולכן אין להלום את טענת ההגנה העצמית.....	120.
23.	תגרה אלימה על רקע סכסוך כספי.....	121.
24.	מורשע בהריגה באמצעות דקירה.....	122.
25.	המערער, בגילו הצעיר, נקלע שלא בטובתו לסכסוך קשה בין משפחת אביו לבין אימו.....	123.
26.	ניתן לבסס את הרשעת המבקש על הודעתו במשטרה ועל התרשמות הערכאות הקודמות הנכבדות מהאופי האלים של מעשיו.....	123.
27.	המערער פגש במתלונן כאשר נהיר לו שפניו אינם לסולחה.....	124.
28.	העורר הגיע לזירה בשלב מתקדם של הקטטה בעודו מצויד בסכין, ומבלי להיות מותקף באופן אישי ואף מבלי שנוצר מגע כלשהו בין המנוח לבין דודו של העורר, דקר את המנוח בבית החזה.....	125.
29.	היות שמעשיו של המתלונן נועדו למנוע מהמבקשת לתקוף את בת-זוגו, הרי שאין במכה אשר הנחיתה המבקשת בפניו של המתלונן, משום "הגנה עצמית".....	126.
30.	המערער לא עמד בתנאים הנדרשים על-מנת שיעמוד לזכותו סייג ההגנה העצמית לאחריות פלילית.....	127.
31.	לא נשקפה סכנה מוחשית לחיי המערער.....	127.
32.	עד כמה מחוייב בית-המשפט לבחון טענת הגנה חלופית, אשר לא נטענה על-ידי הנאשם עצמו?.....	128.
33.	המבקש לא היה נתון, באותה העת, בסכנה מוחשית לפגיעה בחייו; הושטת ידו של המבקש לעבר פניו של המתלונן, אגב אחיזת הסכין, לא היתה נחוצה, או דרושה באופן מידי, בכדי להדוף תקיפה כלפי המבקש.....	129.
34.	המנוח הרים אבנים, המערער גם כן, השליך אחת ועוד אחת לעבר המנוח, והרגו.....	129.
35.	שימוש בסכינים כדי "ליישב סכסוכים".....	130.
36.	במועד הדקירה לא חל סייג ההגנה העצמית.....	131.
37.	הנפת כוס ואף פנים נזעמות באופן מאיים, אינם יכולים לבסס סיכון מוחשי.....	131.

38.	תנאי נחיצות המעשה, הבוחן כאמור האם יכול היה המתגונן להדוף את התוקף באמצעים אחרים (ההיבט האיכותי), וכן האם יכול היה להפעיל כוח מועט יותר לצורך בלימת התקיפה (ההיבט הכמותי)..... 132
39.	המבקש הפעיל כוח מקום בו יכול היה לבחור באפשרויות פוגעניות פחות..... 132
40.	שב לזירה וביחד עם חבריו הכו את המתלונן וחבלו בו בצורה קשה..... 133
41.	האם בהינתן התשתית הראייתית היה תובע סביר מגיש כתב אישום?..... 134
42.	המערערים יצאו מנקודת הנחה כי הוכח שבמהלך הוויכוח על מכשיר הטלפון הסלולרי, המנוח חנק את המערער 2 בחוזקה כדי כך שהלה איבד הכרתו או "הסתחרר" ונפל על הקרקע, שאז נחלץ המערער 1 להגנתו ודקר את המנוח..... 134
43.	המשיב לא עמד, בפני סכנת פגיעה אמיתית לחייו או לגופו עת ירה במערער שתי יריות. היש לדבר נפקות לשאלת ההגנה עצמית?..... 135
44.	האם עלה בידי המערער להוציא את הסכין ולשלוט בה?..... 136
45.	קופחו חיי אדם לשוא בכדורים שנורו מנשקו של המשיב..... 136
46.	המתלוננים נפגעו מיד בהגיעם למקום ולא אחזו סכינים בידיהם..... 137
47.	הטענה כי מעשה החניקה חרג אך "במידה מועטה" מתחום הסבירות הנדרשת לצורך לפי סעיף 34טז לחוק..... 137
48.	דקירות כתוצאה של הגנה עצמית מפני התנפלות של המנוח..... 138
49.	התנהגותו של המשיב חרגה מן הסביר לצורך מניעת הפגיעה בו.... 139
50.	המערער גרמה למותה של המנוחה, כשהיא מודעת למעשה, שולטת בהם וחפצה בהם..... 139
51.	היעדר סממנים אובייקטיביים שיחשדו את המנוח כמחבל..... 140
52.	בנסיבות הקטטה דקירות המנוח לא היו סבירות..... 141
53.	המערער פתח באש בכוונה לפגוע, מבלי שנשקפה סכנה מיידית לחייו, ובעת שעמדה בפניו האפשרות לסגת מן המקום..... 141
54.	לא ניתן לראות בפעולותיו של המערער, אשר החלו בשליפת האקדח וכלו בפגיעה במתלונן, משום פעולות הנעשות בנסיבות המהוות סייג לאחריותו הפלילית של המערער..... 142
55.	משהודה המערער בטיעונו בערעור כי גרם למות המנוח, השאלה שבה היא האם הוכחה הכוונה הפלילית הנדרשת בעבירת רצח או שמא מתקיימת האפשרות כי מעשהו נכנס בגדר הסייג לאחריות פלילית בשל הגנה עצמית?..... 143
56.	משמעותה של דרישת הסבירות..... 143
57.	אין לייתר את נחיצותו של מאסר בפועל, אשר משקף את חומרת מעשהו של המשיב..... 144

58. תגובתו של העותר - ירי חמשת הכדורים - חרג מן האיום שהיה נתון בו ועל-כן אין עומדת לו טענת ההגנה העצמית הקבועה בסעיף 34 שלחוק העונשין.....	145
59. המערער ירה במודע לעבר חלק הגוף העליון של המנוח ממרחק קצר ביותר, ואמצעי קיצוני זה שנקט המערער איננו סביר בנסיבות העניין.....	145
60. המתלונן נס על נפשו. אולם המערער לא הרפה מיריבו, הלך אחריו וירה בו, שעה שזה היה מוטל חסר אונים על הרצפה.....	146
61. הטענה של "טעות במצב הדברים".....	147
62. חוסר מהימנות גירסת המערער.....	147
63. הגיעו לזירה כאשר בידי אחד מהם נשק, והוא פתח באש ללא אומר ודברים.....	148
64. המערער נטל אקדח אותו החזיק שלא כדין, ירה בראשו של המנוח.....	148
65. דקר את המנוח. עם-זאת טען, כי עשה כן לשם הגנה עצמית, וזאת לאחר שהמנוח שלף אקדח וניסה לירות בו.....	149
66. תקף המערער את המנוח בכך שהנחית על ראשו שש מכות עם פטיש, דבר שגרם לריסוק הגולגולת ולמותו של המנוח.....	150
67. התגונן מפני האישום ברצח בטענת הגנה עצמית. לגירסתו, דקר את המנוח רק לאחר שהאחרון השתלט עליו, הפילו ארצה, לפת בחוזקה את צווארו ועמד לחנקו.....	151
68. כדי שתוקף יוכל להישמע בטענה כי פעל מתוך התגוננות מוטל עליו להראות, כי גם משנתן ביטוי ברור לרצונו לסגת מן התיגרה, אולץ על-ידי יריבו להתגונן מפניו, וכי בנסיבות העניין לא יכול היה לחלץ את נפשו מן הסכנה בדרך אחרת.....	151
69. התנהגות פסולה.....	152
70. העבירה בה הורשע המערער נעברה תוך כדי קטטה שהיתה במקום מגוריהם של המערער ושל הנפגע.....	152
71. המערער הגן בדקירה בסכין הקטלנית על "כבודו" שנפגע, תחילה מילולית ולאחר מכן על-ידי הפלתו והשיבה עליו.....	153

72. פרק ה'1 לחוק מונה "סייגים לאחריות פלילית". בהתקיים תנאים של אחד מבין הסייגים שבפרק זה, לא תוטל אחריות פלילית על העושה. סייגים אלו מחולקים, ככלל, לכמה קבוצות - קבוצה ראשונה: תנאים מקדמיים לנשיאה באחריות פלילית - ובהם קטינות (סעיף 134 לחוק), היעדר שליטה (סעיף 134 לחוק) ואי-שפיות (סעיף 134 לחוק). קבוצה שניה: מכונה "הגנות האילוץ" - קבוצה זו מכילה את סייגי הכורח (סעיף 134 לחוק), הצורך (סעיף 134 לחוק), ההגנה עצמית (סעיף 134 לחוק) ובמקרים מסויימים את סייגי הצידוק (סעיף 134 לחוק). קבוצה שלישית: מכונה "מעין סייגים לאחריות פלילית" - בקבוצה זו ניתן למנות את סייגי זוטי הדברים (סעיף 134 לחוק), טעות במצב דברים (סעיף 134 לחוק) וטעות במצב המשפטי (סעיף 134 לחוק)..... 154.	
73. האם אכן כמה סכנה מוחשית ומיידית ללוחמי יס"מ מצד המנוח; האם הירי אל עבר חלקו התחתון של פלג גופו העליון של המנוח היה מיידתי בנסיבות העניין?..... 155.	
פרק ב': פסיקת בתי-המשפט המחוזיים 159.....	
1. חבטה שלא היתה בגדר פעולה נחוצה להגן על עצמו. היא היתה פעולה אלימה לתקיפה. לא לכך ייקרא הגנה עצמית..... 159.	
2. טענת הנאשם הינה כי למעשה הוא הגן על עצמו מפני המנוח אשר הניף כלפיו חפץ חד וביקש לפגוע בו..... 159.	
3. האם עומד לנאשם סייג של הגנה עצמית בגין תקיפת המתלונן?..... 160.	
4. האם עומדת לנאשם הטענה של הגנה על בית מגורים לפי "חוק דרומי"?..... 161.	
5. כוונתו של הנאשם היתה ליטול גם את חיי המתלוננת..... 162.	
6. היתכנות ראייתית לטענה של הגנה עצמית..... 162.	
7. האם הנאשם דקר את המנוח בכוונה להמיתו או שמא הדקירות הן תולדה של אקט החוסה תחת "הגנה עצמית"?..... 163.	
8. תנאים לבחינת חלופת מעצר..... 164.	
9. האם היה מעשה ההתגוננות דרוש באופן מידי, וכן האם פנה המתגונן לשימוש בכוח רק עת נוכח, כי לא ניתן להדוף את התוקף באמצעות חלופות אחרות, פוגעניות פחות?..... 165.	
10. תנאי נחיצות המעשה דורש שלא תעמוד לנאשם אפשרות להדוף את התקיפה בכל דרך אחרת שהיא פוגענית פחות..... 166.	
11. האם קם לנאשם סייג הגנת בית מגורים, הקבוע בסעיף 134 לחוק, או לחלופין, סייג הגנה עצמית הקבוע בסעיף 134 לחוק?..... 167.	
12. מעשה אלימות שבוצע במהלך התרחשות אירוע טרור כמעשה של הגנה עצמית..... 167.	
13. קיים קושי לטעון טענת הגנה עצמית מצד מי שמגיע לזירה כדי לריב עם רעהו..... 168.	
14. בקשה למעצר המשיב עד תום ההליכים כנגדו..... 168.	

15.	קרבה לסייג של הגנה עצמית.....	169
16.	קיים קושי מובנה לקבל טענה של הגנה עצמית ממי שהכניס עצמו מבחירה חופשית לאירוע אלים ובמטרה לקחת חלק באותו אירוע.....	170
17.	טענת "אוטומטיזם" מטיבה אינה מתיישבת עם טענת הגנה עצמית.....	171
18.	סייג ה"צורך".....	171
19.	מעשיו של הנאשם מלמדים כי הם לא התאפיינו כמעשי הגנה, כי אם כמעשים התקפיים.....	172
20.	המשיב ירה לפחות 5 כדורים במנוח ולעברו. אין מדובר בירי בודד, אלא בירי מתמשך, אשר פסק רק משהאקדח עצר מירי, או תמו הכדורים. כמות הכדורים מלמדת על כוונה להמית, יותר מאשר על הגנה עצמית.....	173
21.	הנאשם הביא בהתנהגותו הפסולה את עצם קיום האירוע - בכך שירה בתחילה.....	173
22.	גם אם נניח כי מדובר בהתנהגות פסולה של המערער, לא מתקיימים שני התנאים הנוספים במבחן המשולש לסיפא לסעיף 34 לחוק העונשין.....	174
23.	חש סכנה לחייו בעת שהמנוחה נטלה את הסכין מהשולחן שחצץ ביניהם והתקרבה אליו בכוונה לפגוע בו.....	174
24.	הנאשם 1 אינו כופר בעצם קיומו של עימות עם המתלוננים במועד ובמקום הרלוונטיים והסוגיה הצריכה הכרעה בהקשר זה הינה, האם הנאשם 1 הוא זה שתקף את המתלוננים, יחד עם אחרים, כפי הנטען בכתב האישום, או שמא, המתלונן 2 הוא זה שתקף את הנאשם 1, שהגיע למקום לבדו.....	175
25.	לא רק שהמשיב אינו טוען להגנה עצמית אלא שנסיבות המקרה אינן מצביעות על סכנה שנשקפה למי מהנמצאים במקום.....	176
26.	רכישת נשק להגנה עצמית.....	177
27.	האם האירוע הספציפי הנדון - הירי שפגע ב"מפגינים" - היה כשלעצמו בגדר "פעולה מלחמתית"?.....	177
28.	טענת הסנגור כי הנאשם קרוב לסייג לאחריות הפלילית.....	178
29.	טענת הגנה עצמית וטענת הגנת בית מגורים.....	179
30.	באירוע הנדון לא היתה תקיפה שלא כדין, ואף לא היה דבר מה הקרוב לתקיפה כאמור.....	180
31.	המניע בהחזקת כלי הנשק.....	180
32.	המערער היה זה אשר הביא להסלמת האירוע והחל לתקוף את המתלונן במהלומות אגרופ.....	181
33.	הנאשם טען כי ביצע את המעשה מתוך הגנה עצמית, נוכח חשש ממשי שחש לחייו, וכי לא היתה לו כל כוונה לגרום למותה של המנוחה.....	182

34.	קטילת המנוח כלל לא היתה נחוצה בנסיבות העניין וההיזקקות
183.....	לדקירת המנוח בליבו חורגת בעליל ממתחם המידתיות
35.	האם היה הנאשם בסכנת חיים או שסבר בטעות כי הוא בסכנה כזו,
183.....	כך שעומדת לו טענת "הגנה עצמית"?
36.	האיום בסכין אינו חוסה תחת הגנה עצמית
184.....	האם בנסיבות האירוע קם למערער הסייג של הגנה עצמית מכוח סעיף
34	לחוק העונשין?
184.....	האם עומד לנאשם סייג ההגנה העצמית לו הוא טוען על-פי סעיף 34
38.	לחוק העונשין?
185.....	הנאשם היה לצפות את תוצאות המכה בראשו של המתלונן
186.....	הנפת בול העץ בחוזקה על ראשו של המנוח חרגה מהפרופורציה
40.	הנדרשת, כאשר הנזק הצפוי מחבטה באמצעות בול עץ בראשו של אדם
186.....	אינו משתווה לנזק שהיה צפוי לנאשם אילו הותקף על-ידי המנוח
41.	תוקף השש עלי קרב אינו יכול לחסות בצילה של טענת ההגנה
187.....	העצמית
42.	לא מדובר היה בתקיפה משמעותית ובמכות חזקות ומסכנות
188.....	חיים
43.	הסייג לאחריות פלילית - נדרש להגנה על סבתו של הנאשם
189.....	בנסיבות שהיו היתה לנאשם אלטרנטיבה ברורה אחרת, לסגת
189.....	מהמקום. לא להתרחק ולחזור ולתקוף מאחור
45.	המשפחות תקפו זו את זו
190.....	המתלונן לכל הדעות ניזוק, נגרם לו מכאוב, הוא נזקק לטיפול רפואי
46.	שעל- כן אין מדובר בתקיפה סתם אלא בתקיפה חבלנית
191.....	עצם העובדה שאדם מותקף, אין משמעותה האוטומטית כי פעולתו
47.	האלימה עקב כך הינה בבחינת הגנה עצמית, כמו גם לא התעוררות
191.....	אוטומטית של ספק סביר שמא קמה הגנה עצמית
48.	דקירת נער למוות
192.....	בוצע הירי הקטלני בסיטואציה ספציפית של עימות שנתגלע בין המשיב
49.	לבין המנוח במסגרת עבודתו של המשיב כמאבטח חמוש
193.....	הנאשם דקר בסכין - לא הובאו ראיות לפיהן ניסו לפרוץ לבית הורי
193.....	הנאשם
51.	תגובת הנאשם כלפי הסכנה הפוטנציאלית שנבעה מהתנהגות המנוח
194.....	לא הצריכה בהכרח את התגובה האלימה היוצאת דופן של הנאשם
52.	נטילת הבקבוק ושבירתו על ראשו של המתלונן
194.....	העובדה שהנאשם ירה שלוש יריות ברצף; ללא שעצר לאחר ירייה
53.	אחת, או לאחר השניה; ללא שניסה כלל לירות באוויר; ללא שניסה לירות
195.....	לאזור שאינו מסכן חיים כמו לרגליים, היא כשלעצמה, אינה מאפשרת
195.....	לקבל את טענתו בדבר הגנה עצמית

54.	המערער טען כי מעשיו היו בתגובה לכך שהמתלונן בעט ברגלו אחז בידו ושרט אותו, וכי מעשיו היו בגדר הגנה עצמית.....	196
55.	הוכח מעל לספק סביר, כי הנאשם הוא שתקף את המנוח באמצעות הסכין, בעוד שהמנוח, לכל היותר, הניף כפכף לעברו.....	196
56.	מעשה הדקירה היה מכוון ולא נבע מסיטואציה של הגנה עצמית..	197
57.	לא היתה כל הצדקה לשבירת הבקבוק על ראשו של המתלונן והיו בידי הנאשם דרכים אחרות לטפל במצב שנוצר ולמנוע את הסכנה.....	197
58.	מעשי המערער היו בלתי-סבירים ואפילו לקח את הסכין כאמצעי הגנה עצמית, על-מנת למנוע מהמתלונן לתפוס אותו (כגרסת המערער), הרי שהיה צריך להפטר ממנו בהמשך ולבטח לא לעשות בו שימוש בהמשך.....	198
59.	דקרה מבלי שהיתה סיבה למעשה.....	198
60.	שאלת היותה של הדקירה פעולה הגנתית במשמעות סעיף 34 לחוק.....	199
61.	נשמט היסוד מתחת הטענה כי המערער ראה עצמו כזכאי לעכב את המתלוננת, ולו גם על-סמך טעות במצב הדברים. המערער לא טעה וידע את המצב לאשורו.....	199
62.	גרסת הנאשם כי פעל מתוך הגנה עצמית, כיוון שחיו היו בסכנה.....	200
63.	סבירות מעשה ההתגוננות מצד הנאשמים - מבחן הנחיצות הכמותית-פרופורציונאליות.....	201
64.	הטענה להגנה עצמית לא נטענה על-ידי הנאשם באופן פורמאלי... 201	201
65.	הנאשם ניסה לאחוז בחבל בשתי קצותיו, כשמחד, טען, כי ניסה להגן על אחיו שהיה בסכנת חיים בגלל האבן אותה אחז המנוח, ומאידך, טען, כי כשהשליך את האבן לעבר המנוח כלל לא עברה בראשו המחשבה, כי האבן יכולה לגרום למותו.....	202
66.	לא ניתן לראות בפעולה הגנה עצמית, המצדיקה פגיעה בתוקף להסרת הסיכון.....	203
67.	המשיבה תקפה וחבלה במתלוננת שהיא שכנתה, בכך שאחזה בידה בקבוק פלסטיק שהכיל מים והיכתה באמצעותו שתי מכות בפניה של המתלוננת.....	203
68.	הנאשם אינו יכול לחסות בצילו של סייג ההגנה העצמית, שכן אין הוא עונה על התנאים הקבועים בהגנה זו.....	204
69.	התנהלותו של המערער בנסיבות העניין, לא חרגה מן הסביר למניעת הפגיעה-יסוד הפרופורציה.....	205
70.	טענת הסנגור, התנהגות המנוחים המסוממים היתה כה קיצונית ומסוכנת והתנפלותם על שמעון היתה כה אכזרית עד שהצדיקה הצטיידות בסכין ודקירת התוקפים כדי להדפם ולהגן על האח.....	205
71.	דחיפת מאבטח והכאתו.....	206

72.	נשיכת אוזנו של השוטר עד כדי תלישת חלק ממנה ממקומה.....	206
73.	המתלונן הוא שתקף את הנאשם 1 שלא כדין	207
74.	תקיפתם של התובע וחבריו את הנתבע עובר לירי כלפיהם	207
75.	שליפת הסכין, והתוצאה הטרגית בעקבותיה היתה בלתי-פרופורציונלית נוכח העובדה, כי אחרי שבירת הבקבוק כל שעשה המנוח, אף לגירסת הנאשם, הוא זרק עליו כסא.....	208
76.	התיקון החדש לחוק מעורר את השאלה האם נותרה על-כנה חובת הנסיגה? או שמא ביקש המחוקק בתיקון החוק האמור לתת לאדם הנמצא בביתו, שהוא מבצרו, את הלגיטימציה שלא לסגת מביתו כאשר פורצים אל ביתו?	208
77.	הנאשמים גרמו להיזק בחומר נפץ אשר היה בו כדי לסכן חיי אדם באופן ממשי	209
78.	דקירת שוטר	210
79.	האם עומדים לנאשם כל התנאים הקבועים בחוק לקבלת הטענה של "הגנה עצמית" או "צורך"?	211
80.	תקיפה מכוונת ומודעת	211
81.	הנאשם לא פעל מתוך תחושה של סכנת חיים כטענתו	212
82.	בקשת המבקשת, להותיר על-כנם תנאים מגבילים שהוטלו על המשיב	212
83.	טעות במצב דברים	213
84.	אין מדובר ב"מעשה שהיה דרוש באופן מיידי להצלת חייו", אלא ב"השבת מלחמה שערה"	214
85.	הדקירות המרובות של המנוח לא היו נחוצות מיידית כדי להדוף את התקיפה ולא היו מידתיות	214
86.	שאלת נחיצות כוח המגן (דקירה) שננקט בידי הנאשם ואת סבירותו לשם מניעת פגיעה בנאשם	215
87.	אמינות טענות הנאשמת שהיא לא תקפה אלא רק הותקפה	215
88.	לא התרחשה כל תקיפה מצד המערער אותה אמורים היו המשיבים להדוף	216
89.	לא התעורר קושי בנושא נחיצותו של המעשה	216
90.	האומנם נשקפה סכנה מוחשית שהיה נדרש באופן מיידי למנעה, בטרם היכה המערער את המתלונן מאחורי גבו?	217
91.	בהיותו שוטר בתפקיד, מוסמך היה הנאשם לעשות את אשר עשה, לאור סכנת החיים המוחשית והמיידי במצב הדברים הנתון כפי שדימה בתודעתו	218
92.	טענת ההגנה העצמית של הנאשם 2 הן רחוקה ובלתי-סבירה, בנסיבות אשר הוכחו, ואין בהן כדי לעורר את אותו ספק, ולו דחוק, באשמתו	218

93. הנאשם, השתולל עם הסכין, ובמצב דברים זה תקף ללא כל רסן וללא כל פרופורציה לסכנה בפניה ניצב.....	219
94. לא ניתן לקבוע ברמה הנדרשת ומעבר לספק סביר, כי תחושת הסכנה שחש הנאשם היתה בלתי מוצדקת, וכי אם טעה בהערכת הסיכון, שטעותו לא היתה כנה.....	219
95. האם מדובר ברצח בכוונה תחילה או שמא דקירות בעת קטטה ספונטאנית?.....	220
96. המערער עשה שימוש מופרז בסכין. המערער יכול וצריך היה לנקוט בדרכים אחרות, משום כך לא עומדת לו ההגנה שבסעיף 34 לחוק העונשין.....	221
97. הנאשם כלל לא נפגע והמתלונן לא נגע בגופו. כל שעשה המתלונן הוא, לגירסת הנאשם עצמו, ששלף את השבירייה ואולי אף הניפה. נמצא, כי על-פי גירסת הנאשם עצמו לא מתקיימים התנאים להחלתה של ההגנה העצמית כסייג לפליליות המעשה.....	222
98. עוד לפני שהמנוח, הבלתי-מזויין, נכנס לדירה, וקל וחומר לפני שהיכה אותו, בלי להזהיר ולאיים, נעץ הנאשם את הסכין בחזה אחיו.....	222
99. המשיב הלך בעיניים פקוחות לקראת תגרה עם המנוח, כשהוא נושא עמו סכין, שהצטייד בה מחשש לתגרה, כשהוא צופה את התוצאות העלולות להיגרם עקב השימוש בסכין.....	223
100. המערער שפכה את המים הרותחים על המתלונן שעה שגבו היה מופנה אליה. המערער עשתה את אשר עשתה לאחר שהמתלונן הצליח להוציא מידה את מקל המטאטא, שמט אותו ולא הראה כל סימן שבכוונתו לפגוע בה.....	224
101. יש להבחין בין התגוננות ברוח לחימה לבין התגוננות בדרך הגנה.....	224
102. בבקשה להורות על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים המשפטיים.....	225
103. מסקנת בית-משפט קמא גם לאי-תחולתה של הגנת המקרקעין (סעיף 18 לחוק המקרקעין) אף היא נכונה, שכן הכוח בו נעשה שימוש לא היה סביר, כפי שהקדמנו - מסקנה שגם שוללת את תחולתה של הגנה עצמית מהטעם שבזמן ביצוע העבירות בהן הורשעו המערערים לא נשקפה להם סכנה מיידית, הכוח שהופעל חורג מהסביר, אינו פרופורציונאלי וחסר נחיצות.....	225
104. נסיבות האירוע מצביעות על-כך כי חלק גדול מהתנאים הנדרשים לביסוס הסייג של הגנה עצמית מתקיים, אך שניים מהתנאים לא מתקיימים באופן מלא.....	226
105. אפשר להניח כי הסיבה שהביאה את הנאשם לתקוף את המתלונן היא אותה תחושת לחץ שחש הנאשם לאורך כל האירוע למכור את ביתו.....	228

106.	במקרה דן אין טענה להתפרצות לבית מגורים או למשק חקלאי. זאת ועוד, גם לא מדובר בפעולה של הדיפה, כי אם בפעולה של דקירה, ומה גם כזו שנעשתה מאחור.....	230.
107.	מעשי המשיב והלך רוחו יכולים להתיישב לכאורה עם מרבית ממבחני המשנה שנקבעו להוכחת טענת ההגנה של "הגנה עצמית", ולכל הפחות "הגנה עצמית מדומה", אולם לא עם כולם.....	231.
108.	האם עלה בידי המשיב לעורר ספק לכאורי, שמכוחו עומדת לו טענה להגנה עצמית?.....	232.
109.	המעשה בוצע בנסיבות הקרובות לנסיבות המקימות את הסייג בדבר הגנת בית מגורים.....	235.
110.	האם היה על בית-המשפט קמא לזכות את המערער מנימוקים אחרים הקשורים בסייגים לאחריות פלילית, כגון כורח, צורך והגנה עצמית?.....	236.
111.	המאשימה שגתה בניתוח המשפטי של ההגנה של "טעות במצב הדברים" לפי סעיף 34(א) לחוק. לטענת ב"כ הנאשם, בעבירות של מחשבה פלילית די בכך שהנאשם טעה טעות כנה באשר להתקיימות התנאים לתחולת הגנה זו.....	239.
112.	הנאשם הורשע בעבירה של פציעה בנסיבות מחמירות. מדיניות הענישה בעבירות אלימות המבוצעות באמצעות סכין עקבית וברורה.....	242.
פרק ג': פסיקת בתי-משפט השלום..... 245.		
1.	עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש.....	245.
2.	אירוע של "מילה מול מילה".....	245.
3.	הנאשם יצא מרכבו ותקף את המתלונן במכות אגרוף לראשו ולאפו.....	246.
4.	האם תגובת הנאשם בזריקת חפץ היתה מידתית ולצורך הדפת התקפה או מדובר בפעולת תגמול?.....	246.
5.	האם מתקיימים התנאים המצדיקים את מעשי הנאשם מכח הסייג לאחריות פלילית בשל הגנה עצמית ו/או הגנת צידוק ו/או צורך, מאחר ופעל כדי להגן על עצמו ועל אשתו וביתו הפעוטה?.....	247.
6.	התנהגות הנאשם, לא רק שאינה מהווה פעולה "הגנתית", אלא היא עצמה, בהסתברות גבוהה, היתה עלולה לחולל את הריב והאלימות בין המשפחות.....	248.
7.	תקף את שכנתו בכך שדחף אותה באמצעות ידיו ובעקבות כך היא נפלה.....	249.
8.	התקבלה גרסת הנאשם כי חש מאוים וסבר שהמתלונן עומד לתקוף אותו. השאלה היא אם תגובתו של הנאשם עומדת בתנאי הסייג בדבר הגנה עצמית?.....	249.

9. הנאשם לא הצליח לעורר ספק סביר ביחס למספר קריטריונים שנקבעו בפסיקה להעלאת טענת הגנה עצמית.....	250
10. המתלונן חסם את רכב הנאשמת, יצא לעברה בעודה ברכב, נטל בניגוד לרצונה את מפתחות הרכב ואת סך הכסף שהיה עימה והחל לעזוב את המקום. בכך הפגין אלימות כלפי מי שהיתה רעייתו.....	251
11. מה הם, על-פי הדין, גבולות הכוח שרשאי להפעיל מחזיק מקרקעין כלפי הפולש לתחומו שנחזה לו כמי שפולש בכוונת גניבה, והאם בנסיבות ענייננו "חצה" הנתבע גבולות אלה; זאת - כאשר, כפי שמצאתי התובע גילה במפגש הראשוני בין השניים התנגדות פיזית למגע עם הנתבע? ...	252
12. הנטל להוכחת קיומם של התנאים המקימים את סייג ההגנה העצמית, רובץ על שכמו של הנאשם, אך זאת עד כדי הותרת ספק סביר בדבר קיומו של הסייג שבסעיף 34 לחוק.....	253
13. האם מדובר במעשה תקיפה של הנאשם את המתלוננת, או שמא מדובר בפעולת הגנה עצמית של הנאשם על בנו, ועל עצמו?	253
14. האם הנאשם הגיב לאלימות מצד המתלונן וזאת כפעולה של הגנה עצמית?	254
15. הגנת בית מגורים, בית עסק ומשק חקלאי מגודר.....	255
16. הנטל להוכחת קיומם של התנאים המקימים את סייג ההגנה העצמית, רובץ על שכמו של הנאשם, אך זאת עד כדי הותרת ספק סביר בדבר קיומו של הסייג שבסעיף 34 לחוק.....	256
17. האם עומדת לנאשם "הגנת המקום"?	256
18. על-אף שהנאשם תקף את המתלונן, עומדת לו זכות ההגנה בעצמית על רכושו, שעה שהמתלונן פגע ברכושו, נגד עיניו, שלא כדין, והוא פעל בסבירות למניעת פגיעה זו.....	257
19. בפני הנאשם דרך אחרת להגן על הטלפון שלו, אלא להיאבק פיזית על האחיזה בו.....	258
פרק ד': פסיקות עקרוניות במלואן.....	259
1. ע"פ 4785/90 איברהים עלי ג'בארין נ' מדינת ישראל.....	259
2. ע"פ 88,61/83 סמי שוקרון נ' מדינת ישראל.....	274
3. ע"פ 4590/98 רועי שרעבי נ' מדינת ישראל.....	289
4. ע"פ 5308/05 אלכסנדר סקריפניק נ' מדינת ישראל.....	292
5. ת"פ (ת"א) 40272/05 מדינת ישראל נ' מיכאל קפליושניק.....	298
6. ע"פ 5225/98 חיים אלפסי נ' מדינת ישראל.....	331
7. ת"פ (חי) 1102/97 מדינת ישראל נ' רפאל שניאור.....	338